



**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.  
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo  
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm  
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

**Mezger, Paul**

**Augustæ Vindelicorum, 1695**

§. III. Solvuntur objectiones.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

*Quarid.* Inter prærequisita ad actum liberum supernaturalem, v. g. charitatis, est efficax gratia & motus Spiritus sancti; sed cum ista motione voluntas non potest componere oppositum: ergo. Major est de fide. Minor est D. Thomæ in cit. 2. 2. q. 24. a. 11. in c. dicentis: *Impossibile est, hac duo simul, esse vera, quod Spiritus S. velit aliquem movere ad actum charitatis, & quod ipse charitatem amittat peccando.*

Est nihilominus de ratione libertatis, ut cum omnibus requisitis ad operandum voluntas possit non operari in sensu diviso: alias quippe voluntas nullam haberet indifferentiam. & actum produceret modo solum spontaneo, non etiam libero, cum sublata facultate ad utrumlibet pereat definitio & essentia libertatis. Atqui consequens est à fide Catholica alienum: ergo. Neque hanc facultatem auferit nostra prædeterminatio; nam, ut supra ex D. Prosp. advertimus, *DEUS ad obediendum sibi ipsum velle sic donat, ut perseverantis illam mutabilitatem, quâ possunt velle, non auferat.* Divina quippe motio, seu primæ causæ influxus ipsam humani arbitrii libertatem reducit in actum, unde quemadmodum illa determinatio, quâ semetipsam voluntas creata ad operandum determinat, non destruit potentiam in oppositum, sed causat, ut actus in alterutrum ex oppositis liberè tendat; ita hoc ipsum causat & præstat prædeterminatio, quæ sibi humanam determinationem subordinat.

## §. III.

*Solvuntur objectiones.*

*Objectiones primò.* Resistere, dissentire divinæ motioni, est componere resistantiam & dissonum cum divina motione: sed homo, postis omnibus requisitis ad agendum, ipsaque divinæ motione, potest resistere motioni, & gratiæ pervenienti: ergo potest componere cum illa resistantiam ac dissonum. Major probatur primò: assentiri & cooperari gratiæ dicit sensum compositum, ac rursus posse assentiri & cooperari gratiæ verificatur tam in sensu composito quàm diviso: ergo etiam resistere, dissentire, ac posse resistere verificatur in sensu composito.

*Secundò:* quia ridiculum esset dicere, exercitum Cæsaris posse resistere exercitui Turcico in sensu diviso ipsius, h. e. ex suppositione, quòd Turcicus exercitus non existat: posse hominem resistere tentationi, ex suppositione, quòd tentatio non existat; posse abjicere pecunias, ex suppositione, quòd illæ non adint &c. Minor patet ex Tridentino, ubi sess. 6. can. 4. damnatur hæc propositio taquam hæretica: *Liberum arbitrium DEO excitanti atque vocanti non posse dissentire, si velit.* Etc. 5. dicitur: quòd homo, Spiritus S. inspirationem recipiens, possit illam abjicere.

*Responderi potest primò,* negando consequentiam: nam fallaciter ab actu secundo & sensu composito, qui sumitur in majori, proceditur ad sensum divinum & actum primum, qui significatur in minori. Veluti si sic inferres: præ-

destinatum damnari est damnationem componi cum prædeterminatione: sed prædeterminatio potest damnari: ergo potest prædeterminatio cum damnatione componi &c. quæ consequentia est vitiosa.

*Respond. secundò.* Negando Majorem, si sermo sit de motione efficaci. Et ad primam probationem disparitas est, quòd motio, hæc ipso quòd sit efficax, est infallibilis causa cooperationis & consensus, simul in eodem reall temporis instanti coexistentis: unde mirum non est, quòd cooperari & consentire verificatur in sensu composito. Econtrà verò illa motio non est actualis causa dissensus: imò cum sit actualis causa liberi assensus, eo ipso etiam causa, quòd dissensus assensui repugnans, pro illo instanti liberè non eliciatur.

Ad duas primas instantias in secunda probatione adductas, *Respond.* posse resistere illi non verificari in sensu composito exercitibus Turcici, & tentationis efficaciter sed solum inefficaciter coexistentis, alias quippe essent & inefficaciter efficaces, si simul cum ipsis resistantia componi posset. Ad tertiam instantiam *Respond.* Me non posse abjicere pecunias, quas actu habeo, nisi in sensu diviso, siquidem repugnans pro eodem instanti simul abjicere & retinere potestas.

Porò Concilii Tridentini principale intentum fuit, libertatis cum gratia efficaci concordantiam ac coexistentiam asserere, quæ per hoc optime salvatur, quòd gratiæ & præmotionis divinæ efficaciam potentiam dissentendi in sensu diviso in libero arbitrio relinquit, *Inhabilis.* Frustranea est potentia, quæ non redigitur in actum: sed pro eo instanti, pro quo voluntas efficaciter præmota, potentia resistendi non potest redigi in actum: ergo est frustranea & nulla. *Respond.* Quæ non redigitur in aliquem actum, concedo: quæ non redigitur in omnem actum, nego; alias quippe potentia creandi alium mundum etiam foret frustranea in DEO.

*Objectiones secundò.* Si voluntas cum omnibus requisitis v. g. ad amorem, non posset simul ponere odium, vel omissionem amoris, sequeretur, quòd voluntas non esset æquè potens ad odium vel omissionem amoris, quàm ad amorem: sed consequens præjudicat libertati: ergo & antecedens. Sequela probatur: Voluntas non habens omnia requisita ad actum, non est æquè potens, quàm habens omnia requisita ad actum: sed in factâ hypothesi voluntas haberet omnia requisita ad amorem, non autem ad odium vel omissionem amoris: ergo. Minor quòd secundum membrum probatur: Voluntas, præmota ad amorem, non habet præmotionem ad odium, multo minus carentiam præmotionis ad amorem: sed inter requisita ad odium est præmotio; inter requisita ad omissionem amoris, est absentia præmotionis ad amorem oppositum: ergo voluntas præmota non habet omnia requisita ad odium, vel omissionem amoris.

*Respond.* Negando sequel. ejusque probationem distinguo. Voluntas non habens omnia requisita se tenentia ex parte actus primi, non est æquè

æque potens; concedo: voluntas non habens omnia requisita se tenentia ex parte actus secundum, nego: sed voluntas præmotà ad amorem; non habet omnia requisita ad odium &c. se tenentia ex parte actus secundum ipsius odii, concedo. Ex parte actus primi, nego min. & concedo. Nam præmorio, seu applicatio & actualis reditio potentia in actum secundum, non se tenet ex parte posse & actus primi sed ex parte ipsius actus secundum, quemadmodum & apud Advers. actualis determinatio, quæ voluntas se determinat ad operandum, est prærequisitum ex parte actus secundum, non primi. Sed instans &

Obijciens tertio. Prædeterminatio tenet se ex parte actus primi: ergo tollit potentiam in oppositum. Antecedens prob. primo: quicquid antecedit actum secundum, pertinet ad actum primum, quia inter actum primum & secundum non datur medium: atqui prædeterminatio antecedit actum primum, ergo. Secundo: Complementum & applicatio principii operativi pertinet ad actum primum; sed prædeterminatio est complementum & applicatio principii operativi: ergo, Major patet in applicatione ignis ad lignum, quæ pertinet ad actum primum. Tertio: sine quo potentia non potest operari, illud pertinet ad actum primum, seu ad ipsum posse: sed absque determinatione voluntas non potest operari: ergo pertinet ad actum primum, seu ad ipsum posse.

Respond. Negando Antec. ad cuius primam probationem distinguo Antec. quicquid antecedit actum secundum prioritate temporis, & per modum virtutis operativæ, concedo: prioritate naturæ, & tantum per modum exercitii causalis, nego. Rursum: non datur medium inter actum primum, & secundum tam causalem quam formalem, concedo: actum secundum formalem tantum, nego. Inter hunc enim & actum primum mediatur actus secundus causalis, antecedens prioritate naturæ, non temporis. Ad 2. prob. dist. major. Complementum principii operativi in esse principii habitualis se tenet ex parte actus primi, concedo: complementum ipsius, vel potius constitutum causale, in esse principii actualis, nego maj. & sub datâ distinct. nego consequentiam. Iterum: applicatio ad operandum, quæ non est ipsum exercitium operandi saltem causale, pertinet ad actum primum, concedo: secus, nego. Ad 3. probat. Absolutè nego min. Si dicam: Nulla causa potest procedere in suum actum, nisi moveatur à DEO. (S. D. r. p. q. 109. a. 1.) ergo sine prædeterminatione non potest operari. Respond. Ex eodem S. D. q. 1. de pot. a. 5. ad 1. Illam propositionem esse veram, si particula exceptiva nisi referatur ad actum secundum, ut faciat hunc sensum: fieri non potest, ut aliqua causa operetur, nisi fuerit præfinita, & prædeterminata ad operandum; & tunc negatur consequentia: non autem esse veram, si referatur ad actum primum & ipsum posse, faciatque hunc sensum: Nulla causa habet potentiam producendi actum, nisi sit prædeterminata: plurimum enim effectuum potentiam habet cau-

sa creata, quam ad quos actu ponendos est prædeterminata à DEO.

Obijciens quarto. Cùm libertas definitur ita. Quòd sit facultas, quæ positis omnibus requisitis ad agendum voluntas potest agere vel non agere; utrumque membrum, agere & non agere, æqualiter sumitur: ergo sicuti positis omnibus requisitis ad agendum voluntas potest agere in sensu composito, ita etiam poterit non agere in sensu composito.

Confirm. primo. Posito possibili in actu nullum sequitur inconveniens: sed positis omnibus requisitis ad agendum, possibile est voluntatem non operari, aliàs in voluntate non remanebit potentia ad non operandum; cùm impossibile non detur potentia: ergo posito, quòd voluntas positis omnibus requisitis non operetur, nullum sequeretur inconveniens.

Confirmatur secundo. Illud potest voluntas, ad quod tenetur, sed aliquando, positis omnibus requisitis ad agendum, tenetur non agere: ergo etiam positis omnibus requisitis ad agendum potest non agere. Minor probatur: quoties quis peccat peccato commissionis, toties pro eo instanti, quo habet omnia requisita ad actum peccati, tenetur omittere actum peccati; aliàs quippe pro illo instanti non peccaret: ergo etiam pro illo instanti potest actum omittere.

Respond. Distinguendo antecedens: in definitione libertatis potentialis & privative ly agere & non agere ita æqualiter sumitur, ut voluntas positis omnibus requisitis utrumque æqualiter possit in sensu composito, concedo: in definitione libertatis actualis, & positis omnibus requisitis ex parte actus secundum, nego. Tunc enim quia potentia jam supponitur actu agere, necessariò excluditur sensus compositus non agendi.

Ad 1. confirm. Respond. Posito possibili in actu, quæ ratione est possibile, nullum sequi inconveniens; non autem si ponatur in actu, quæ ratione non est possibile. Positis igitur omnibus requisitis ad agendum, possibile est voluntatem non operari in sensu diviso, sive absolute, potentia antecedente, & nullius rei incompossibilis factâ hypothesi, concedo: in sensu composito, sive potentia consequente, & factâ hypothesi actus secundum, nego. Jam enim sequeretur magnum inconveniens, quòd voluntas simul ageret & non ageret. Impossibile non dari potentiam verum est, si sint absolute impossibilia, non autem, si tantum impossibilia ex suppositione, ut patet è pluribus exemplis: ita enim datur in DEO potentia creandi alios mundos: nec tamen supposito decreto de non creando altero mundo, est possibile alium creari &c.

Ad 2. confirm. Respond. primo. Hoc argumentum nimium probare contra ipsos Adversarios, quòd nimirum etiam posito actu & concursu simultaneo, homo possit ponere actum contrarium, vel omissionem actus, siquidem pro illo instanti tenetur non peccare.

Respond. secundo. Illud quis potest ad quod tenetur, potentia antecedente, vel consequente, concedo: utraq; semper, nego. Ergo pro

pro illo instanti, quo peccat, & habet omnia requisita ad operandum, potest non operari potentia antecedente, h. e. absolutâ & præcendente ab hypothese impossibili, concedo: consequente & involuente talem hypothesein, nego consequentiam.

13. *Obijcies quintò.* Ideo voluntas prædeterminata ad amandum posset non amare in sensu diviso, quia si præmotio auferatur, vel ponatur opposita, potest actum oppositum, vel negationem amoris ponere: atqui hoc non sufficit ad salvandam libertatem & potentiam proximam in oppositum: nam causa quoque necessaria, v. g. ignis potest non comburere, si quod est prærequisitum ad agendum ab ipso removeas. Hâc etiam ratione Beatus ad DEUM odio habendum, damnatus ad amandum, haberent potentiam proximam; quia ille in sensu diviso visionis posset odio habere, iste autem in sensu diviso, h. e. remoto statu damnationis, posset DEUM amare.

*Resp.* negando majorem: quæ procedit ex modo intellectû sensûs compositi & divisi. Ratio igitur est; quia positus omnibus requisitis ad agendum, ipsâque prædeterminatione, voluntas regulata per indifferentem cognitionem habet verissimam potentiam ad oppositum: ita scilicet ut vi indifferentis istius propositionis æquè posset in oppositum tendere, nisi supponeretur jam in actu secundo opposito [quæ suppositio conditionalem necessitatem inducit] per divinam motionem causaliter, per propriam quoque determinationem formaliter constituta: qualem indifferentem propositionem nec in igne, allâve causâ naturaliter agente, nec in Beatis, aut damnatis reperies. Solet etiam obijci, quod ex prædeterminatione sequatur, DEUM fieri auctorem peccati, quam tamen sequelam in dispositionem de peccato, ibi commodius refutandam, remittimus.

## DISPUTATIO VII.

DE

### Involuntario ad. q. 6.

**I**nvoluntarium in præsentî accipimus non negativè, pro non voluntario, sed positivè, & contrariè, ejusque causas discutimus; quarum 4. communiter enumerantur, juxta 4. modos, quibus voluntas vel ex parte sui, vel ex parte cognitionis à motu voluntario impediri potest. Nam cognitio requisita impeditur vel ignorantia, vel passione concupiscentiæ; influxus verò voluntatis impeditur potest, vel metu, vel violentia. Unde 4. sunt causæ involuntarij, violentia, metus, concupiscentia, & ignorantia.

### ARTICULUS I.

#### An & quomodo violentia causet Involuntarium.

##### SUMMARIUM.

1. Violenti expositio.
2. Involuntarium aliud simpliciter, aliud secundum quid.
3. Actui imperati patiuntur violentiam.
4. Non actus elicitus.
5. Neque cessatio ab illis.
6. Potest odium proprij esse fieri voluntarium.
7. Stante indifferenti propositione objecti non potest voluntas necessitari ad actum.
8. Subtractio divini concursus ad comburendum igni Babylonico non fuit violentum.
9. Actus imperati & coacti quomodo sint à principio intrinseco?
10. Violentia simpliciter causat involuntarium.
11. Qua coactio fuit, neque ad meritum, neque ad demeritum valent.
12. Baptismus adulti collatus per violentiam est invalidum.
13. Vis illata non est moraliter violentia, si in resistendo non adhibeas debitam diligentiam.
14. Regula ad dignoscendum, quanta sit adhibenda resistentia?

##### §. I.

*In actibus elicitis voluntatis nihil potest violentia.*

- **V**olentium dicunt Philosophi esse ab extrinse-

co, passo veniente. Unde distinguitur violentum à necessario, coacto, & involuntario. À necessario; quia hoc reperitur in quolibet actu determinato ad unum, licet ille sit à principio intrinseco, & quàm maximè voluntarius; veluti de amore beatifico dictum est. A coacto; quia licet istud semper sit conjunctum cum violentia, tamen propriè dicitur tantum de cognoscentibus, ideoque minus latè patet, quàm violentum, quod etiam dicitur de non cognoscentibus. Ab involuntario; quia istud etiam ex ignorantia causari potest, ideoque latius patet, quàm violentum. Cæterum violentia vel est simpliciter talis, vel tantum secundum quid. Simpliciter talis est, si provenit ab agente extrinseco, passivo viribus resistentem. Violentia secundum quid talis, cum equidem provenit ab agente extrinseco, passivo tamen non omnem possibilem ac debitam resistentiam adhibente, adeoque vel formaliter, vel virtualiter cooperante.

Rursus Involuntarium aliquando est simpliciter tale, cum nempe, consideratis omnibus circumstantiis, voluntas aliquid absolute respuit; secundum quid tale est, quando illud voluntas in his circumstantiis absolute quidem vult, conditionatè tamen, & si tales circumstantiæ abessent, illud non veller, veluti mercator ad servandum vitam